

Štev. 13. V Ljubljani, v soboto, 17. januarja 1942-XX Leto VII.
 Izdaja in prevod: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano Uredništvo in prevod: Kopitarjeva & Ljubljana Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Il bollettino no. 593:

Vaste azioni aeree nella Cirenaica

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunicava:
 Proseguono i combattimenti nella regione di Sollum-Halfaya.
 Attività delle opposte artiglierie nella Cirenaica occidentale.
 Numerose azioni condotte dall'arma aerea italiana e tedesca hanno inflitto ieri ali nemico perdite rilevanti: Colonne e ammassamenti di truppe mitragliati e dispersi, molti mezzi corazzati e motorizzati colpiti e distrutti.
 Parecchi velivoli bruciati e danneggiati al suolo. Tre Hurricane abbattuti.
 Il martellamento dei porti e degli aerodromi di Malta è puro continuato: Navi alla fonda sono state attaccate e colpite, batterie centrate, d'istruzioni e incendi di vaste proporzioni causati dal tiro dei bombardieri dell'Asse.
 In operazioni di più vasto raggio nel Mediterraneo centrale e orientale, velivoli germanici hanno bombardato gli obiettivi militari del porto di Alessandria.

Vojno poročilo št. 593:

Obsežni letalski nastopi v Cirenajki

Uradno vojno poročilo št. 593: pravi:
 Boji v pokrajini pri Sollumu in Halfayu se nadaljujejo.
 Delovanje topništva z obeh strani v zahodni Cirenajki.
 Italijansko in nemško letalstvo je izvedlo mnogo napadov in je včeraj prizadelo naprotniki hude izgube. Angleške kolone in zbirališča čet so bila obsipana z ognjem iz strojnih in razpršena. Mnogo oklenih in motoriziranih vozil je bilo zadetih in uničenih. Več letal je bilo zažganih ali poškodovanih na tleh. tri letala vrste »Hurricane« so bila sestreljena.
 Nadaljevalo se je bombardiranje pristanišč in letališč na Malti. Zasidrane ladje so bile napadene in zadete, baterije so bile naravnost zadete in bombniki Osi so s svojim streljanjem povzročili obsežna razdejanja in požare.
 Med napadi na širšem področju srednjega in vzhodnega dela Sredozemskega morja so nemška letala bombardirala vojaške cilje v pristanišču Aleksandrije.

Boji s sovjetsko konjenico na srednji ruski fronti

Napadi na sovjetska letališča na Krimu in na sovjetske ladje

Nemško vojno poročilo.
 Hitlerjev glavni stan, 17. jan.: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje vojno poročilo:
 Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča se boji nadaljujejo. Pri napadu na močne oddelke sovjetske konjenice na srednjem odseku bojišča je nemški pehotni bataljon 14. januarja po hudih bojih zavzel važn kraj in zaplenil 10 topov, mnogo strojnec, metalcov ognja, na stotine pušk in 850 konj. Sovražnik je pustil na bojišču nad 1500 mrtvih.
 Pri letalskih napadih na ladje pri Feodosiji in Kerču je bila potopljena 1500 tonska prevozna ladja, velika tovorna ladja in rušilec pa sta bila hudo poškodovana.
 V zahodnih vodah Belega morja je bil z več bombami zadeti hudo poškodovan ledolomelec vrste »Stalin«.
 Berlin, 17. jan. s. V dopolnilo včerajšnjega vojnega poročila sporoča nemška uradna agencija, da povzročajo nemške čete in nemško letalstvo na severnem bojišču napadajočim Sovjetom velike

Nemški propagandni minister o pravem značaju in pravem namenu zbiranja tople obleke

»Prav ta zbirka je dokaz, da o končni zmagi ni mogoče dvomiti«

Berlin, 16. januarja s. Propagandni minister Goebbels je po zaključku zbiranja volnenih in zimskih oblačil za vojake na vzhodnem bojišču imel po radiu govor, v katerem je objavil končne podatke te zbirke.
 Po poslednjih izkazilih — je dejal — se je število nabranih predmetov povzpelo na 67 milijonov 232 tisoč kosov. V primeri s številom, objavljenim v pričetu tedna, gre po tem takem za povisek 10.960.000 kosov.
 Zbiranje zimskih oblačil in izkazani uspehi pričajo svetu o zdravju nemškega naroda. Dokazali so tudi, kakšno srce ima nemško ljudstvo za svoje vojake, ki se bijejo na bojišču. Ta zbirka je največje pričevanje o tesni povezanosti med kakim narodom in njegovimi vojniki, kar jih zgodovina pozna. Potrčila je, da vsa Nemčija teži proti končni zmagi, da hoče doseči svojo svobodo in pravice. Potem ko se je dotaknil vseh laži, ki jih je nasprotna propaganda širila o nemškem ljudstvu in o neki slabosti notranje fronte, je minister dejal, da bi žalil nemški narod, če bi se mudil s pobijanjem sovražne propagande. Dodal je: »Naši sovražniki so hoteli zbiranju zimskih oblačil pripisati političen značaj, ki nima s stvar-

Japonski letalski napadi na trdnjavo Singapore

Rim, 17. januarja. s. Angleške radijske postaje poročajo, da se napredovanje Japoncev na Malaji nadaljuje in da so se po zasedbi Kuala Lumpurja Japonci naglo prerinili 100 milj dalje, da so prišli do železniškega križišča Rempun-Malacca. Dosegli so tudi drugo železniško križišče Buna.

Tokio, 17. januarja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da so japonski bombniki in lovi večerai popoldne spet bombardirali trdnjavo Singapore. Navzlic velikim oblakom so se strelili 8 angleških letal vrste »Buffalo Fighter« ter potem nemoteno zadevali angleške naprave na letališčih Sembavan in Tengah. Drugi oddelki so preleteli mejo države Johore pri Pahangu ter so ob vzhodni malajski obali bombardirali vojaške cilje na otoku Pahangu, ladje v pristanišču in povzročili hude dogodke. Strelili so eno nasprotnikovo ogledniško letalo. Japonci so v dveh dneh pri teh napadih uničili 16 angleških letal v zraku, 7 pa na tleh. Dve japonski letali pa sta bili prisiljeni spustiti se na zasedenem ozemlju.

Tokio, 17. januarja. s. V običajnem pregledu vojaškega položaja poudarja agencija Domei zlasti japonsko letalsko udrihanje po Singaporeju in po drugih nasprotnikovih oporiščih

ter poudarja strahotni opustoševalni učinek teh napadov. Na Malaji se kletušno gibanje Japoncev neizprosno nadaljuje zoper angleške čete, ki se umikajo v osrednji del države Johore. Desno krilo Japoncev, ki napreduje ob vzhodni obali Johora, je zasedlo neko oporišče, čigar imena pa ne povedo. Novice, ki jih je razširil radio v San Franciscu pravijo, da so se angleške čete umaknile proti Palchu, kakih 100 km severovzhodno od Singaporeja. Angleško poveljstvo si z vsemi silami prizadeva ustaviti japonski pohod ter ojačiti obrambo Singaporeja. Toda za ustavljanje ne more uporabiti večjega števila čet, ker vse potrebuje za obrambo Singaporeja.

Tokio, 17. januarja. s. Japonska mornariška letala so zmetala tone zažganih in razstreljivih bomb na angleški letališči Kluang in Skudai, ki ležita severno od Singaporeja v državi Johore. Povzročena je bila huda škoda na vojaških napravah. V japonskih mornariških krogih razpravljajo o ameriških poskusih, kako zmahnati lastne izgube na morju ter pokazati, da so japonske izgube dejansko večje. Japonci pravijo, kako da ameriško brodogradništvo ne more ustreči zahtevam ameriškega naroda, če so njegove izgube tako omejene, japonske pa

tako znatne. Pobožne želje ameriškega ljudstva so smešne utvare. Navzlic trditvam tako imenovanih strokovnjakov, da bi brodogradništvo Združenih držav v treh tednih lahko vrglo iz boja japonsko brodogradništvo, drži, da so ameriške izgube v začetku vojne bile toliko, da zdi onemogočujočo ameriškem brodogradništvu sleherno možnost gibanja.

Vesti 17. januarja

Najvažnejše in najbolj pereče vprašanje na Hrvaškem je zdaj vprašanje preskrbe in cen živcev. Vlada bo storila vse, da zagotovi vsemu prebivalstvu prehrano v enaki meri. Edino strog red v izdelavi, v porabi in v razdeljevanju blaga more Hrvaški zagotoviti mirno življenje, je govoril včeraj hrvaški trgovski minister dr. Toth.

Zastopnik Avstralije pri angleški vladi je izročil angleški vladi nekaj ultimata, v katerem zahteva, naj Anglija takoj pošlje Avstraliji pomoč, poroča AS.

Novo obdajanje tistih trgovskih in industrijskih podjetij, ki so jim dobički zaradi vojne stanja narasli, je sklenila uvesti turška vlada. Obdavčenje bo znašalo 15% od dobička.

Z narči o zakrinkavanju velikih ameriških mest in industrijskih središč pri morebitnih letalskih napadih, se bavijo zdaj razne ustanove, kakor poročajo ameriški listi. Neki stavbenik naj bi bil po teh poročilih izumil nov način zakrinkavanja, s preračunano postavljenimi skupinami velikih zgradb, s katerimi bi dosegli, da bi se velika mesta iz višine zdela kakor površje mirnega jezera.

Oborožena sovjetska vojska je strta. Zima je samo za nekaj mesecev podaljšala boljše življenje. Sovjeti so izgubili najboljši del svojega ozemlja. Pomoč demokratij ne more več pomagati. S padcem Singaporeja bo zapečaten usoda Azije in Avstralije, je v Budimpešti napovedal slovit švedski raziskovalec Sven Hedin.

Angleški bombniki so predsočno napadli nemško luko Emden ter druga pristanišča ob severni obali. Civilno prebivalstvo je imelo izgube v mrtvih in ranjenih, pravi včerajšnje nemško uradno poročilo.

Razglas Filipineem, naj sodelujejo z osvobodilno japonsko armado in pospešijo pomiritev, je dal nasprotnik guvernerja Quezona, Avinaldo, ki se je vedno boril proti ameriškim osvobodilcem. Med zadnje vstaje na Filipinih mu je japonski cesar poslal srebrni meč v znamenje simpatij in za poročilo japonskega prijateljstva do plemenitega filipinskega ljudstva.

Londonški politični krogi napovedujejo bližnjo preobnovo vojnega kabineta, takoj po Churchillovem povratku v London. Iz kabineta bodo izločeni nekateri ministri, med njimi najbrž tudi Duff Cooper.

Vsa dobroimetja Holadske vzhodne Indije se bodo v bodoče štela za sovražni državni pripadajoče imetje in bodo na odlok japonskega finančnega ministra zaplenjena.

Ameriške vesti zatrjujejo, da bo kratkem času Havajsko otočje dovolj oskrbljeno z vojaštvom, ker so pričele ameriške ladje dovažati vojaštvo in vojne potrebšine, tako da bo moč na primerni vojni višini.

Rekordne rezultate je prinesel na Švedskem prvi dan podpisovanja tretjega obrambnega pogodila. Podpisano je bilo 112 milj. šv. kron.

Švedska vlada je poslala angleški vladi protestno noto zaradi nedavne kršitve njene nevtarlnosti, ker so dognali, da so bile bombe, ki jih je neko letalo spustilo na neki kraj na južnem Švedskem, angleške.

Nad jugozahodno Dansko so angleška letala vrgla nekaj bomb, ki pa niso prizadevale nobene škode.

Angleški zunanji minister Eden je sprejel v Moskvi vse sovjetske zahteve, ki se nanašajo na vzhodno Evropo, piše finski list »Sano-mag«. Te zahteve pa obsegajo tudi vse ozemlje Finske, otočje Aaland, severne pokrajine Švedske in severne pokrajine na Norveškem.

Volitve predsednika republike na Portugalskem so določene za 8. febr. General Carmona pa je znova sprejel kandidaturu.

Švedski kralj Gustav je sprejel v eno svojih vil 20 finskih otrok v oskrbo in s tem pokazal svoja osebnostna čustva do finskega naroda.

Po vsej Turčiji bo zaradi pomanjkanja premoga omejen ves železniški promet. Omejena pa bo tudi uporaba papirja, ker primanjkuje celuloze.

V Nemčiji so neko osebo na smrt obsodili, ker je nagovarjala kmete, da so skrivaj klali govedo in svinje. Poklali so 50 glav živine.

Turška velika narodna skupščina bo te dni zaslüşevala dva poslanca, ki ju dolže odgovornosti za potop turškega parnika »Refah«. Parnik je šel na dno pred nekaj meseci pri Cipru. Ta dva posl. sta bila tedaj ministra.

Po turških mestih je vlada zapovedala iskati zaloge živeča in obleke. Tega blaga so zlasti v Carigradu in Smirni našli precej. Listi si prizadevajo pomiriti zaskrbljeno prebivalstvo in zatrjujejo, da ne bo manjkalo nič potrebnega, da pa je neobhodno nujno pripraviti se na še večje omejitve.

Angleško pomorsko poveljstvo poroča, da se pomozna ladja »Lady Shirley« ni vrnila v oporišče in da jo je treba imeti za izgubljeno.

Nadaljevanje C'anovega uradnega obiska v Budimpešti

Budimpešta, 17. jan. s. Ko je Eksc. grof Ciano položil venec na grob neznanega madžarskega vojaka, je prišlo ponovno do navdušene narodne manifestacije za Italijo. Množica se je zbrala na Trgu junakov in se razpostavila v dve vrsti, ki je spopal mimo italijanski zunanji minister, in ga vneto pozdravljala s kliči fašistični Italiji in Duceju. Mnogi visoki častniki so pričakovali grofa Ciana, ki je obhodil častno četo in položil venec na grob neznanega madžarskega vojaka, medtem pa je godba igrala Kraljevo korončico in Giovinezzo. Potem se je grof Ciano s spremstvom odpravil na italijansko vojaško pokopališče Racoskresztur, kjer počiva 300 italijanskih vojakov, padlih v svetovni vojni. Podtajnik vojnega ministrstva, general Andras Littai, in skupina višjih častnikov so nato sprejeli italijanskega zunanjega ministra. Ob prihodu se je zbralo številno zastopstvo madžarske vojske in madžarskega fašija. Potem, ko je grof Ciano položil lovorjev venec v spomin padlim Italijanom, se je vrnil v hotel, medtem pa ga je množica navdušeno pozdravljala.

Budimpešta, 17. jan. s. Grof Ciano je v prostorih kraljevega poslanštvu priredil zakusko na čast ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru Barossyju. Pri slavnosti so bili tudi vsi člani madžarske vlade, nemški in japonski poslaniki, skupina madžarskih generalov, uradniki italijanskega poslanstva ter italijanski vojni in letalski atašeji.

Zvečer je bil grof Ciano na slavnostni večerji v hotelu Dunapalotu. Priredil jo je njemu v čast madžarski ministri predsednik. Nato se je v posebnem vlaku odpejal proti Mezoehgyesu, kjer bo gost regenta Horthyja in se je danes udeležil lova.

Japonska je bila pripravljena sodelovati v Čangkajškom

Tokio, 17. jan. s. Zastopnika informacijske službe pri japonski vladi so častnikarji vprašali, kakšno stališče bi utegnila zavzeti Japonska do kitajske vlade v Čungkingu, če bi se ta vlada odločila spremeniti svojo sedanjo politiko ter privoliti v lojalno sodelovanje z Japonci. Zastopnik japonske vlade je dejal, da bi Japonska prav rada sodelovala s sleherno vlado, če bi prišlo do tega in če bi Čangkajšek mislil odkritosrčno.

Nove spremembe v češkomoravski vladi

Praga, 17. jan. s. Češkomoravska vlada je izvedla preobnovo osrednje uprave. Med drugim sta odpravljena ministrstvo za javna dela in za socialna vprašanja. Ministrstvo za industrijo in trgovino so spremenili v ministrstvo za poljedelstvo in gozdove.

Kaj vse so dozdej potopili Japonci nasprotnikom

Tokio, 17. jan. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da je japonska mornarica v Tihem morju do 10. januarja potopila 31 nasprotnikovih ladij s skupno 91.000 tonami. Zajela je 78 ladij s skupno 171.000 tonami. Japonske podmornice so potopile vsega za 132.000 ton ladij, letalstvo pa za 57.000 ton ladij. Japonske izgube v trgovskih ladjah pa znašajo do tega dne 11 ladij s skupno 41.000 tonami.

Ameriški odbor za vojno izdelavo

Washington, 16. januarja s. Predsednik Roosevelt je ustanovil poseben odbor za vojno izdelavo in imenoval za predsednika Donald Nelsona. Novi odbor bo delal s pomočjo zavoda, ki je imel nalogo določevati prednost nekaterih naročil pred drugimi in kateremu je poprej načeloval isti Nelson. Njegovi odloki bodo končni. Tako bo imel Nelson popolno nadzorstvo nad velikim načrtom za vojno izdelavo, ki jo je Roosevelt napovedal v svojem zadnjem govoru v zbornici. Sedaj imenujejo Nelsona »ameriškega »Beaverbrook«. Spričo tega je nejasen položaj Knudsen, Hillmana in drugih voditeljev, ki so imeli veliko besedo v uradu za vodstvo vojne izdelave.

Finska ne bo sklenila posebnega miru s Sovjetsko zvezo, pišejo švicarski listi, ki so dobili to poročilo v pooblaščenih nemških krogih. Finska se bo borila do konca ob strani Nemčije, dokler boljše življenje ne bo popolnoma uničen. Švedski kralj Gustav je v svojem govoru ob otvoritvi novega zasedanja švedskega parlamenta dejal, da vodi Švedska takšno politiko, ki ji lahko zagotovi svobodo in narodni mir. Kralj je obrazložil tudi ukrepe, ki jih je izdala vlada na vojaškem in gospodarskem polju, ter končno zagotovil, da bo vlada onemogočila in uničila vsako delovanje, ki bi moglo škodovati državi.

Zval o božiču, odgovorili ste kar najbolj ste mogli. Dokazali ste, da se docela zavedate važnosti borbe, ki jo Nemčija bje za svojo bodočnost. Vse težave, ki še ovirajo izvojevanje končne zmage, bodo premagane.

Andrejčkov
Jože

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

328.

«... Nekaj mesecev pozneje me je obiskal Irgovec, ki je bil prišel iz Južne Amerike. Blizu mesta Lime je živel pri nekem nemškem poselniku. Po njegovem opisu sem spoznal, da mora ta Nemec biti moj bratranec. Odločil sem se, da pojdem za njim...»

329.

«... Povedal sem ta sklep ženi. Bila je zadovoljna, čeprav me ni rada pustila samega. Z menoj ni mogla. Bog nama je dal drugega sina Ferdinanda in nama s tem malo polešil žalost. Vendar sva si vse prizadevala, da bi našla izgubljenega prvorojenca...»

330.

«... Poslovil sem se od ljubljene žene, ki me je spremljala pri pristanišču. Obljubil sem ji, da se bom prej ko prej vrnil. Dobil sem prostor na španski ladji, ki je peljala blago v Južno Ameriko. V začetku smo imeli lepo vožnjo, brez oblaka in viharja...»

Kako je zdaj s tobakom v Evropi

Največ in najboljšega tobaka imajo v Evropi Bolgarija, Grčija in Turčija

Iz Bukarešte poročajo: V mnogih evropskih državah se čuti zdaj neka stiska pri oskrbovanju s tobakom. Vojna je prekinila zlasti uvoz tobaka za izdelovanje cigar, ki jih je Evropa prej dobivala iz krajev onstran morja. Nastala je nekak praznina in manjka zdaj približno 120.000 ton tobaka na leto. Vse dozdej so tisti, ki kadijo cigare, še nekako zadostili svojim potrebam, ker so tobakne tovarne še razpolagale z znanimi zalogami in zlasti še zato, ker je bil holandski tobačni trg izredno dobro založen. Ker ni bilo mogoče preprečiti vedno večjega pomanjkanja za cigare, se je vedno več kadilcev oprijelo cigaret. Zdjaj proučujejo vprašanje, ali bo evropska proizvodnja tobaka zadostila velika, da bo lahko pokrila znatno večje zahteve v vojnem času.

Glavne evropske pridelovalke tobaka za cigarete so Bolgarija, Grčija in Turčija. Njihova sedanja zmogljivost proizvodnje tobaka se suče okrog 130 do 140 tisoč ton na leto. To zadostuje za evropsko potrošnjo v normalnih razmerah. Tem deželam pa je treba pristoiti še nekatere druge, v katerih je pridelka tobaka še tudi kar zadovoljiv, čeprav se po svoji kakovosti ta tobak ne more pri-

merjati z bolgarskim, grškim ali turškim tobakom. Zgoraj navedenim količinam je treba dodati še 42.000 ton italijanskega tobaka, približno 60.000 ton nemškega (pri tem je všteta tudi pridelka tobaka v zasadenih deželah), 38 tisoč ton francoskega in 40.000 ton cigaretnega tobaka, ki ga pridelajo v drugi deželah jugovzhodne Evrope, kakor n. pr. v Srbiji in v sedanjih Hrvaški.

Ce upoštevamo tobačni pridelak tudi v deželah izven Bolgarije, Grčije in Turčije, lahko rečemo, da znaša celotna letna proizvodnja tobaka v Evropi kakih 310.000 ton na leto. Tolišne množine približno odgovarjajo sedanjim povečani porabi tobaka.

V nekaterih državah so, kakor pravi to nemško poročilo iz Bukarešte, skušali na vse načine pospešiti gojitev tobaka, da bi ga pridelali čim več. Tako imajo na primer v Romuniji za letos v načrtu, da bodo dosti več zemlje zasadili s tobakom, tako da bo celotna romunska, s tobakom zasajena površina merila 26.000 ha. To se z drugimi besedami pravi da so Romuni to površino v primerjavi z letom 1937, raztegnili za sto odstotkov. Posebnega poudarka so vredni italijanski poskusi s saditvijo cigaretnega tobaka ameriksanske vrste.

Kako dolgo žive rastline in živali

Od alg do več tisoč let starih dreves ter od muh endonevnic do 300 letnih želv

Vprašanje, kako dolgo lahko žive posamezne rastline in živali, vzbuja med prirodoslovci že dolgo časa veliko zanimanje in so mu posvetili precejšno pozornost zlasti v zadnjih desetletjih. Dolgost življenja posameznih rastlin in živali je dokaj različna in se giblje v nenavadno širokih mejah. »Članom« nekaterih rastlinskih družin je namenjeno silno kratko življenje, tako da si pač njih rojstvo in smrt sledita tako rekoč neposredno drug za drugim, poznamo pa na drugi strani spet takšne rastline, katerih življenje se zdi naravnost »večno«.

V življenju rastlin je važna njihova izredna sposobnost za prerajanje in nenavadna moč rasti, ki se opaža pri mnogih visokih rastlinah. Najstarejša drevesa, torej tista, ki so doživela že nekaj stoletij, imajo to lastnost v nič manjši meri kot mlade rastline, ki je njihova življenjska sila tako rekoč še neizrabljena. Tudi ni rečeno, če se na drevesu nekaj vej posuši ali jih recimo vihar polomi, da je tisto drevo že obsojeno na nezogibno smrt. Dostikrat se zgodi, da celo na vejah, ki so se posušile, poženejo sveži popki.

Zelo odločilna je potem za starost, ki jo kakšna rastlina doseže, tista doba, ko začne poganjati listje, torej pomlad. Listi so najbolj učljivješi udje žive rastline. Stalno so izpostavljeni raznim zajedalcem in škodljivim zunanjim vplivom, istočasno pa predstavljajo oskrbovalni sistem, ki je najvažnejši in najpotebnejši. Tudi če rastlina izgubi listje, ni nujno, da bi morala že zato »poginuti«. Nasprotno pa doba, ko se rastlina odene z novim zelenjem, velja za čas velikega prerajanja, ki daje rastlini moč doseči večjo starost, kakor bi jo doseglja, če ne bi leto za letom izgubljala starega listja.

Med rastline, ki jim je usojeno najkrajše življenje, spadajo vsekakor alge, gobe, razna zelišča in žita. Med njimi, ki sodeležo izredno visoko starost — izreden primer tvori tako imenovana »orjaška sequoia«, ki je visoka 12 metrov in meri obod njenega debla pri tleh 10 m. doseže pa starost tudi 4—5000 let — zadostuje, če omenimo smreke, bor in ciprese, ki dočakajo včasih starost 3—400 let, dalje bukvje, ki brez posebnih težav dočakajo 90 let, ter

končno nekatere vrste hrastov, kakor toscenjski pacata, ki dočaka dostikrat tudi celih 1000 let. Prav tako različna, če ne še bolj kot pri rastlinah, je

življenjska doba raznih živali

Največjo starost dočakajo menda plazilci in dvoživke in med njimi zlasti želve. 200—300 let stara želva ni nobena posebnost. Med sesalci dožive najvišjo starost menda sloni (150—200 let), med ptici jastreb (108 let), orel (104 leta), sokol, velika uharica, papagaj, labod in krokar (100 let). Zavidljivo visoko starost pa dočakajo tudi gosi (80 let), štoklja (70 let), golob, galeb, žerjav in raca (40—50 let). Prav tako stari so lahko tudi konj, osel, medved in kamela. Največ 40 let dočaka med sesalci povodni konj, od plazilcev in dvoživk pa krokodil ter krastača. Kvečjemu 30 let živi severni jelen. 20—25 let lev, tiger, bober, cebrla, krava in divji prašič od 15—20 let domači prašič, kokoš, številni majhni ptiči, tudi kanarček, ki včasih doseže celo 25 let starosti. Življenjsko najodpornejši pa je med malimi znanimi ptiči vrabec, ki doživi tudi do 60 let.

Nekoliko krajše življenje je usojeno volku (12—15 let), lisici (10 let), veruici (10—12 let), malim plazilcem (9—12 let), psu in močeradru 10—12 let, zajcu 7—8, mački 2—10 in domačemu kuncu 5—7 let.

V primeri s temi živalmi pa je življenjska doba rib dosti daljša, vsaj kolikor je doslej znano za nekatere vrste rib. Ugotovljeno je, da razne ribe dosežejo starost nad 100 let, najdaljše življenje pa je, kolikor je pač doslej dognano, usojeno ščukam, krapom, jesetrom in kitom.

Veliki načrti za zgraditev evropskih prekopov

Z Atlantika in s Severnega morja bodo ladje lahko plule čez Evropo na Sredozemsko in Črno morje

Eno zadnjih poročil iz Berlina se bavi, vsaj nakratko, tudi z vprašanjem plovitih prekopov, ki jih v bodoče nameravajo zgraditi na evropski celini. Poročilo prav:

Izvedba velikega načrta za zgraditev notranjih plovitih prekopov čez Evropo bo deloma uresničena že v času sedanje vojne. Ti prekopi bodo res življenjskega pomena za gospodarsko samostojnost na naši celini. Glavna žila v tej mreži prekopov so Donava, Madžarska, Romunija in Bolgarija zdjaj modernizirajo svoje pristaniške naprave ob Donavi in prav tako tudi svoje podonavsko brodojve.

Velikega pomena bo — nadaljuje berlinski poročevalec — tudi prekop med Renom, Maino in

Zelo malo časa žive na splošno žuželke. Tako je na primer tako imenovanim muham endonevnicam usojeno živeti le nekaj ur. Mnogo vrst metuljev tudi živi le nekaj dni in navadno poginejo že, brž ko zležejo jajčeca. Žuželke v splošnem žive le v topiejših letnih časih in nekatere odnesejo že prve mrzle sape. Prav malo je izjem, to se pravi, takšnih žuželk, ki bi preživele eno ali več zim. 10—15 let ostanejo pri življenju le samice nekaterih vrst mravelj. 5 let živi tudi matica pri čebelah in pri termitih, dočim čebele delavke žive komaj 6 mesecev, še manj pa trot.

Razmeroma zelo dolgo pa žive lahko mrhobrčci celo do 11 let.

Pijavke se drže pri življenju tudi 20—27 let, trakulja pa celo 25—35 let. Pijavke spadajo torej med izredne trdoživke.

Tudi na Portugalskem samo dve vrsti kruhr

Z raznimi omejitvam sedanja vojna tudi Portugalski ni prizanesla. To dokazuje poročilo iz Lizbone, ki pravi, da se je portugalska vlada odločila zaradi zmanjšanja uvoza živil uvести slabši kruh, kamor pa so ga Portugalci dozdej jedli. Odelej bodo portugalski pekarji le še dve vrsti kruha, Zaenkrat so še zavrnili predlog za uvedbo ene same vrste kruha, torej enotnega kruha, kakršnega poznamo po drugih evropskih deželah, kjer je vpliv sedanje vojne večji.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

DOBRI STARI ČASI

Treba se je bilo odločiti. Franco mora odpotovati, zapustiti ženo, otroka, starega strica, mogoče za nekaj mesecev, mogoče za nekaj let. Zapustiti mora Valsoldo, drago hišico, svoje rože, morda za vedno. Odititi mora v Piemont, poiskati si dela in služužka z upanjem, da bo lahko poklical družino k sebi, kadar bi izginili vsi veliki narodni upi.

Bil je vesel, da je izbrala žena cerkev in ta slovenski trenutke, da mu da poguma za to žrtev; zato ni več izpustil sladke roke. Tudi on jo je držal, kakor bi jo držal ljubimec. Ni pogledal Luize, obraz mu je ostal nespremenjen, telo nepremično. Samo z roko je govoril, z dušo na dlani in v prstih. Bila je to najbolj strastna govorica, polna nežnosti, ljubkovanja in ognja. Nekajkrat se je hotela nežno izviti, a on jo je trdo držal. Z dvignjenim obrazom je gledal na oltar, kakor zatopljen v orgljanje, v duhovnikov glas, v petje ljudstva. V resnici pa ni spremljal molitve, čutil je navzočnost Boga. Nekako zamaknjen je ga je obšlo. Vse je kipel v njem od ljubezni, od holesti, od zaupanja v Boga.

Luiza ga je prišla za roko, ker je vedela, da moli, da valovijo v njegovem srcu vse skrbi in dvomi. V resnici je pa hotela vltiti mu poguma, ker je bila prepričana, da je dobro zanj, če izvede ta bolesten odhod. Ni razumela stisljaja, ki ji je odgovoril. Zdelo se ji je, da je to strasten odpor proti ločitvi. Ker tega ni mogla odobravati, četudi bi bila tako zelo rada, je vsak trenutek poskusila, da izvije svojo roko iz njegove.

Med povzdigovanjem je on iz spoštljivosti potegnil svojo roko iz njene. Potem je moral vzeti na roke Marijo, ki je za-

60 spala. Spala je najprej z glavico na očetovih ramah ter kazala lep, miren obraz. Ta ljubljanka ni vedela, da bo moral iti oče daleč, daleč proč. In srce njenega očeta je postalo mehko zaradi tega malega, toplega zaklada, ki je dihal vanj, te glavic, ki je imela duh gozdnega ptička. Zadelo se mu je, da je že odšel, in da ga ona išče, da joče za njim. In v roke mu je šinilo hrepenenje, da bi jo stisnil k sebi, a obstal je iz strahu, da bi je ne bil prbudil.

Gilardonij je šel prvi ven. Stal je na pragu in čakal dono Estero z odprtim dežnikom. Prišla je Luiza ob roki. In zlobna Luiza je rekla profesorju navzlic tihim prošnjam tovaršice: »Tu je vaša dama.« Estera ni imela poguma, da bi odklonila Gilardonijevo roko. Le smehljuje mu je omenila, da sveti ti-soč zvezdic.

Gilardonij je pogledal nebo, izrekel dva ali tri stavke brez brez smisla ter zaprl dežnik. Ni več snežilo. Nad Boglio je bilo nebo jasno in v zraku je neprenehoma bučalo.

»Veter, veter!« je rekel Ismael, ki se jim je pridružil. »Jaz grem peš!« je zastokala zdaj Cija, ki je imela velik strah pred jezerom. Ljudje, ki so se usuli iz cerkve, so razkropili in razpršili skupno ter jo povlekli po stopnicah navzdol. Zuova se je sešlo teh šest popotnikov z brodnikom na trgu S. Mamette. Dona Estera je rekla, da ji ni prav dobro; zato odklanja čaj in pojde peš domov s Cijo.

Profesor je stal ob strani in molčal. Franco in Luiza sta vedela, da bi bil zastoj vsak ugovor. In tako sta odšli ženski proti domu. Spremljal ju je Ismael, ki se je moral potem vrniti po Maironijeve in po čoln.

V Gilardonijevem salonu je gorela petroljka, v peči je prasketal prijeten ogenj. Pinella je vse pripravila za čaj. A narediti ga je morala Luiza. Zakaj zdelo se je, ko da je profesor čisto iz uma. Ni delal drugega, kakor da se je zmerjal z norcem

in oslom. Sprva se ni dalo nič izvlči iz njega. Polagoma pa je prišla na dan zgodba o nebesih pod dežnikom in peklenke posledice teh nebes.

Ko so šli po cerkvenih stopnicah navzdol, je prišlo med njim in Estero do naslednjega razgovora: »Veste, dona Estera, bojim se, da sem vas razžalil.«

»Kako?«

»Z ono stvarjo pod dežnikom.«

»S kakšnim dežnikom?«

»Profesor si ni upal ponoviti poklona.«

»Saj veste, rekel sem vam nekaj...«

»Kaj?«

»Govorila sva o nebesih...«

Estera je molčala.

«... in kadar sem skupaj z nekom, ki ga spoštujem, ki ga iz vsega srca spoštujem, takrat zinem lahko kakšno neumnost. Tudi zdaj bi bil skoraj rekel eno, dona Estera.»

»Saj niso neumnosti,« je odgovorila Estera, se ločila od njega in odšla s Cijo proti Orii.

Toda profesor o tem pogovoru ni poročal tako. Pripovedoval je, da je razkril svoje globoko čustvo in da se je dona Estera ujezila. Franco bi se bil zelo rad zasmejal, Luiza pa je šaljivo rekla: »Prepuštile to meni, pustite meni, naredila bom čaj, in mir in vse; vi pa prihodnjice ne bodite tak zapeljive!« Malo je manjkalo, da profesor ni pokleknil pred njo ter ji poljubil čelveljčka. Opomogel se je, prevzel dolžnosti gostoljubja in ponudil prijateljcem čaja.

»Pogljite Marijo,« je rekel Franco tiho. Deklica je zaspala v profesorjevem naslanjaju poleg okna.

Franco je vzel svetliko v roko ter jo dvignil, da bi boljše videl. Otrok je bil podoben nebeškemu bitju, ki je padlo na zemljo s svetlobo zvezdic. V spanju ji je bila po obrazu razlita nadzemska sladkost, skrivnostna slovesnost.